

NHỮNG GIẢI PHÁP NHẪM PHÁT HUY TÍNH TÍCH CỰC CỦA NGƯỜI HỌC TIẾNG NGA

ThS. Lê Thanh Vạn *

Tóm tắt: Để phát huy tính tích cực của người học tiếng Nga, cần phải thực hiện đồng bộ một số giải pháp mang tính chất khách quan và chủ quan, ở tầm vĩ mô và vi mô, tạo môi trường ngoại ngữ cho người học, cũng như khuyến khích người học sử dụng mạng Internet,... Thực hiện đồng bộ các giải pháp này sẽ giúp xây dựng được sự tự tin cho người học trong giao tiếp - hội thoại nhằm mục tiêu cuối cùng là phát huy được tính tích cực, tạo được niềm đam mê cho sinh viên trong học tiếng Nga. Qua thực tế hoạt động đào tạo tiếng Nga ở Khoa Ngôn ngữ Nga - Hàn, bài viết đã đề xuất một số biện pháp tăng cường tính tích cực và hứng thú học tập của sinh viên.

Từ khoá: Ngôn ngữ, tiếng Nga, học tập, sinh viên, giảng viên, tính tích cực.

Abstract: To promote the positive attitude of Russian language learners, it is necessary to synchronously implement a number of solutions of objective and subjective nature, at macro and micro level, to create a foreign language environment for learners, ..., creating a passion for students in learning Russian. Through practical Russian language training activities at the Faculty of Russian - Korean Language, the article has proposed some measures to increase students' positive attitude and interest in learning.

Keywords: Language, Russian, learning, students, lecturers, positivity.

Là những người trực tiếp làm công tác tuyển sinh tiếng Nga, khi tiếp xúc với học sinh lớp 12 ở các trường THPT, điểm đầu tiên các cán bộ và giảng viên Bộ môn Tiếng Nga của Khoa Ngôn ngữ Nga - Hàn, Trường Đại học Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội (HUBT) thường nhấn mạnh tới ý nghĩa của mối quan hệ truyền thống Việt - Nga, sự ủng hộ to lớn và sự giúp đỡ quý báu, chí tình, hào hiệp của nhân dân Liên Xô trước đây, trong đó có nhân dân Nga, dành cho nhân dân Việt Nam trong các cuộc đấu tranh vì

độc lập, tự do của Tổ quốc và trong công cuộc xây dựng hòa bình; giới thiệu về đất nước và con người Nga vĩ đại, về nền văn hóa và khoa học tiên tiến của nước Nga, về triển vọng phát triển của nền kinh tế Nga và đặc biệt là nói về tương lai tươi sáng của mối quan hệ Việt - Nga.

Đồng thời, chúng tôi cũng nêu những lợi ích của các em theo học tiếng Nga, như sinh viên năm đầu có thể đăng ký thi Olympic tiếng Nga để có cơ hội nhận được học bổng toàn phần đi học ở Liên bang Nga (trong 7 năm qua, HUBT đã cử

* Chủ nhiệm Khoa Ngôn ngữ Nga - Hàn,
Trường Đại học KD&CN Hà Nội

được 15 em đi theo diện này) và sinh viên các năm cuối sẽ được trường tổ chức đi thực tập tiếng Nga 6 tháng miễn phí tại Đại học miền Bắc Liên bang Nga (SAFU) theo Thỏa thuận trao đổi sinh viên giữa hai trường được ký năm 2019 (hiện Khoa đang chuẩn bị đoàn đầu tiên gồm 8 em, dự kiến sẽ sang Nga vào năm học tới), v.v. nhằm thu hút các em theo học tiếng Nga. Với những nỗ lực không mệt mỏi của tập thể cán bộ, giảng viên trong Khoa cũng như sự ủng hộ, khuyến khích của Ban Giám hiệu và các đơn vị bạn trong toàn trường, Bộ môn Tiếng Nga đã đạt được một số kết quả đáng khích lệ: từ chỗ chỉ có 4-5 lớp tiếng Nga không chuyên với vài chục em năm 2013, đến nay đã có 03 lớp cử nhân tiếng Nga và 05 lớp tiếng Nga không chuyên với sĩ số khoảng gần 100 sinh viên. Đáng chú ý, năm 2017 Khoa đã mở được mã ngành tiếng Nga cử nhân. Đây là sự kiện quan trọng trong lịch sử phát triển của Khoa, khẳng định vị trí tiếng Nga trong hệ thống chương trình giảng dạy của trường. Nếu xem xét tình hình học tiếng Nga ở Hà Nội hiện nay, có thể thấy trường Trường Đại học Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội nằm trong top ba cơ sở hàng đầu về đào tạo cử nhân tiếng Nga, đứng sau Trường Đại học Ngoại ngữ (Đại học quốc gia Hà Nội) và Trường Đại học Hà Nội. Còn nếu so sánh với các trường đại học tư thục khác, thì HUBT là nơi duy nhất đào tạo tiếng Nga trình độ cử nhân. So sánh như thế mới thấy hết ý nghĩa chính trị, tầm nhìn xa, trông rộng của Ban Giám hiệu, đứng đầu là GS. Hiệu trưởng Trần Phương, trong việc giữ gìn và phổ biến tiếng Nga ở Việt Nam, góp

phần vào việc củng cố mối quan hệ hữu nghị truyền thống và đối tác chiến lược Việt - Nga. Đồng thời qua đó cũng thấy được những nỗ lực và công sức của cán bộ, giảng viên Khoa Ngôn ngữ Nga - Hàn trong việc thực hiện chủ trương giữ lửa cho tiếng Nga ở trường, góp phần làm tăng giá trị thương hiệu HUBT trong nền giáo dục nước nhà.

Thực tế cho thấy, việc tuyển sinh vào học tiếng Nga ở một trường tư thục như HUBT đã rất khó khăn, song còn khó hơn là giữ các em ở lại học hết chương trình và cao hơn nữa là phát huy được tính tích cực học tập tiếng Nga của các em. Đây là nỗi trăn trở trước hết của những người được trường giao nhiệm vụ quản lý Khoa Ngôn ngữ Nga - Hàn và trực tiếp là quản lý Bộ môn Tiếng Nga. Nhưng để thực hiện tốt điều này, bên cạnh việc áp dụng các phương pháp tiên tiến giảng dạy tiếng Nga hiện nay, cần phải kết hợp nhiều nhân tố, triển khai nhiều biện pháp đồng bộ, từ cách tiếp cận sinh viên, hiểu được hoàn cảnh, tâm tư nguyện vọng, lợi ích của các em đến chọn các định hướng đào tạo phù hợp đối với họ.

Vậy những biện pháp đồng bộ đó là gì?

Theo tôi, có thể nêu một số biện pháp chính như sau:

1) Định hướng đào tạo tiếng Nga ở HUBT là đào tạo các chuyên gia tiếng Nga thực hành hoạt động trong lĩnh vực du lịch và các cơ sở biên - phiên dịch. Cụ thể hơn, sau khi tốt nghiệp, các em có đủ vốn kiến thức tiếng Nga để làm việc trong các khách sạn, nhà hàng, nơi có nhiều khách du lịch nói tiếng Nga, hoặc có thể

làm việc tại các phòng công chứng hay tại các nhà xuất bản có sử dụng tiếng Nga. Xuất phát từ mục tiêu đó, sau khi học xong chương trình tiếng Nga cơ bản gồm 11 học phần (Giáo trình Đường đến nước Nga – Дорога в Россию), Khoa đã hướng sinh viên học hai chuyên ngành: Tiếng Nga kinh tế - du lịch và Tiếng Nga biên - phiên dịch. Qua thăm dò ý kiến sinh viên Khóa 23, họ rất hài lòng, hăng say học tập, vì họ hiểu những kiến thức được học sẽ cần thiết cho công việc sau này. Đó là điều hết sức quan trọng, vì chỉ khi người học xác định được mục tiêu phấn đấu, thì tính tích cực học tập của họ sẽ tăng lên.

2) Tạo điều kiện để sinh viên tiếp xúc sớm, càng nhiều càng tốt, với người bản ngữ, tức là tạo ra môi trường ngôn ngữ các em đang theo học. Sống trong môi trường không giao tiếp tiếng Nga là một khó khăn lớn đối với sinh viên học tiếng Nga ở HUBT. Vì vậy, Khoa và Bộ môn đã tận dụng mọi cơ hội để các em được tiếp xúc với người bản xứ. Chẳng hạn, trong những năm qua, chúng tôi đã tổ chức cho các em đến thăm, xem phim, nghe ca nhạc bằng tiếng Nga tại Trung tâm Khoa học và Văn hoá Nga tại Hà Nội vào dịp kỷ niệm những ngày lễ lớn, nghe Đại sứ, các tham tán Đại sứ quán Nga tại Hà Nội và các nhà ngoại giao Liên bang Nga đến thăm, nói chuyện tại trường; huy động các em dự các buổi giao lưu với các đoàn khách từ Nga đến thăm trường; cử các em giỏi tiếng Nga trong lớp dẫn khách Nga đi thăm quan để “thử sức mình”, v.v. Dự kiến, trong tương lai, chúng tôi sẽ có biện pháp đẩy mạnh các hình thức tiếp xúc này.

Ngoài ra, các giảng viên trong Khoa cũng tăng cường cho sinh viên nghe băng đài trên lớp và hướng dẫn các em sử dụng Internet để nghe người bản xứ nói tiếng Nga. Một khi các em đã nghe hiểu tiếng Nga, thì đương nhiên, tâm lý ngại giao tiếp bằng tiếng Nga sẽ dần dần giảm đi, và do đó, tính tích cực, sự ham học tiếng Nga sẽ tăng lên.

3) Sử dụng các biện pháp khuyến khích, tạo không khí thi đua trong sinh viên. Trường vẫn tiếp tục cử đội tuyển đi dự thi Olympic tiếng Nga, cử đoàn sinh viên sang thực tập ở SAFU, đồng thời mở rộng kênh hợp tác song phương với các trường khác ở Liên bang Nga nhằm tạo động lực cho sinh viên học tiếng Nga.

4) Về vai trò của giảng viên. Đây là nhân tố cực kỳ quan trọng, đôi khi mang tính quyết định cho sự bền vững của lớp học, thúc đẩy tính tích cực học tập của sinh viên đối với các môn nói chung và đặc biệt là tiếng Nga nói riêng.

Kinh nghiệm 7 năm dạy tiếng Nga, trong đó có 3 năm dạy cử nhân (từ Khóa 23 đến nay) và 1 năm dạy tiếng Hàn (từ 2019) cho thấy, nếu giảng viên có cách tiếp cận khéo léo, thiết lập được mối quan hệ thầy trò thân thiện, tin cậy, thì vẫn giữ được sinh viên học tiếng Nga và họ sẽ không chuyển sang học ngành khác. Ở đây phải áp dụng phương châm: “vừa dạy, vừa dỗ”. Các trường hợp sinh viên đòi đổi giảng viên, hoặc nhẹ hơn, là than phiền, tỏ thái độ không hài lòng,... thường là do giảng viên quá khắt khe đối với sinh viên, mong muốn họ tốt hơn hoặc mau chóng ngang bằng với các trường bạn về tất cả các mặt. Điều đó

không sai, nhưng cần thấy rằng, trình độ đầu vào của sinh viên trường ta thường thấp hơn các trường bạn. Vì vậy, phải có phương pháp dạy và học thích hợp để các em vươn dần lên đạt mục tiêu đề ra. Theo chủ trương của trường, cứ hai năm một lần phải rà soát lại chương trình, điều chỉnh phù hợp hơn với thực trạng. Chương trình học không quá dễ, nhưng cũng không được quá khó. Đây cũng là yếu tố quan trọng để phát huy tính tích cực học tiếng Nga của sinh viên.

5) Khoa đã và sẽ cố gắng tạo cho các em hứng thú học tập bằng cách tổ chức các buổi ngoại khóa, như thăm quan thực tế Nhà máy Thủy điện Hòa Bình để các em tận mắt thấy được Liên Xô và nước Nga đã giúp nhân dân Việt Nam như thế nào, thấy được nền công nghiệp, khoa học - kỹ thuật và công nghệ tiên tiến của họ không thua kém các nước khác. Năm nay Khoa đã lên kế hoạch tổ chức cho lớp tiếng Nga khóa 25 đi thăm quan Nhà máy Thủy điện Hòa Bình và dự kiến tổ chức cho tất cả sinh viên tiếng Nga đi thăm quan thực tế Nhà máy Xi-măng Bỉm Sơn cũng là công trình lớn do Liên Xô xây dựng trước đây. Thanh niên vốn năng động, ưa khám phá. Vì thế, trong những ngày nghỉ cần hướng các em vào các hoạt động ngoại khóa, vừa bổ ích, vừa tăng tính tích cực của các em trong học tập tiếng Nga.

6) Sự quan tâm của Lãnh đạo trường và các phòng, ban chức năng, cũng như

sự hợp tác, hỗ trợ của các khoa ngôn ngữ Anh và Trung - Nhật là nhân tố rất quan trọng, giúp Khoa Ngôn ngữ Nga - Hàn hoạt động và phát triển. Đặc biệt, việc Ban Giám hiệu cho phép Khoa tiếng Nga đào tạo tiếng Hàn, dù mới là hình thức không chuyên, đã làm cho Khoa Ngôn ngữ Nga - Hàn mạnh hơn. Bộ môn Tiếng Hàn, với hơn 300 sinh viên theo học, đã cùng Bộ môn Tiếng Nga dựa vào nhau để phát triển. Từ đây, mục tiêu “Giữ lửa cho tiếng Nga và nôi lửa cho tiếng Hàn” của Khoa đang dần trở thành hiện thực. Một số sinh viên cử nhân tiếng Nga đã đăng ký học tiếng Hàn là ngoại ngữ hai. Đây cũng là nhân tố thúc đẩy tính tích cực học tập của các em.

Tóm lại, việc phát huy tính tích cực của sinh viên học tiếng Nga trong bối cảnh hiện nay là công việc cực kỳ khó khăn. Tuy nhiên, nếu chúng ta, trước hết là cán bộ và giảng viên của Khoa Ngôn ngữ Nga - Hàn, nỗ lực phấn đấu, tận tâm và thực hiện những giải pháp đồng bộ nêu trên, thì nhất định sẽ gặt hái được thành công. Ngoài ra, việc thực hiện tổng hợp các biện pháp này sẽ giúp xây dựng được sự tự tin cho các em khi giao tiếp và qua đó phát huy niềm đam mê của các em trong học tập tiếng Nga và cả tiếng Hàn. Làm được điều này chính là đã thực hiện được phương châm: “Giữ lửa cho tiếng Nga và nôi lửa cho tiếng Hàn” mà Trường Đại học Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội và Khoa Ngôn ngữ Nga - Hàn đã đề ra./.

Ngày nhận bài: 20/06/2021

Ngày phản biện: 09/01/2022

Ngày duyệt đăng: 11/01/2022